

VIDA GÁBOR

Impromptu

Irodalom

Bolondult az olyan nőkért, akik zongoráztak, pedig akkor már mindenki tudta, hogy a világ jelenlegi állapota szerint, nevezzük egyszerűen *világ-állapotnak*, ha egy nő zongorázni tud, vagy számottevő műveltséggel rendelkezik, akkor baj van. Ennél már csak az volt rosszabb, ha egy férfi tudott zongorázni. A férfiak műveltségével kevesebb probléma adódott. Jobban simult bele a tájba, és nem szúrt szemet. Ha egy férfi mondta, hogy: Chopin, Fantaisie-impromptu, az rendben volt. Ha egy nő mondta, akkor valaki megkérdezte: opus hány? Vagy: opus mennyi? Na ebből elég, általában ezt jelentette a kérdés. Opus sok, mondta Öreg Zanót, és olyan mozdulatot tett, mint aki legszívesebben lecsapná a zongora fedelét. Kultúraellenes a világ. Nem volt semmi lecsapható, csak az a kézmozdulat szemtelenkedett derékmagasan, amit egyedül ő vett észre. Ha most volna egy zongora, mondta sötéten magában. Azután meg arra gondolt, hogy nem, mert ha volna egy zongora, azon egy nő játszana, egy finom, karcsú, illatos, kedves. És akkor annak a hirtelen és energikus mozdulatnak értelme volna talán, meg jelentése is. Eltörném a kezét, gondolta Zanót, és kirázta a hideg. Soha nem ismert közelről olyan nőt, aki egyetlen Chopin-etűdöt el tudott volna játszani. Ha őszinte volt magával, egy pillanatig sem gondolta komolyan, hogy a nőktől nem kapott meg mindent, amit kapni lehet. Persze, volt olyan, amelyik nem tudott főzni, olyan is, amelyik nem akarta széttenni a lábát, akinek csak a pénz kell, vagy aki csak visít mindenért, és nem szeret. De mindegyik adott valamit, amiért érdemes volt kutyának, tuskónak, balfasznak lenni, vagy férfinak olykor és szerelmesnek. Csak ez a kurva Chopin, gondolta Zanót.

Bolondulok, mondta egy este, mikor a véletlenek egybejátszása folytán egy szakállas, kopaszodó férfi mellett ült, akiről akkor még nem tudta, hogy az egyik legnagyobb élő zongorista. Többnyire dzsesszt játszott akkoriban, klasszikusokat is néha. A férfi mellett egy fiatal nő ült, akiről Zanót nem tudta, hogy az egyik legnagyobb énekes, meg tulajdonképpen egy időben születtek, és valahányszor meghallja majd, arra gondol, hogy érdemes volt élni. Népdalokat énekelt és dzsesszt. A pódiumon valaki szónokolt. Okos dolgokat mondott, bár mindenki unta, és hiába igyekezett úgy tenni, mintha ő nem. A zongorista a szónokra figyelt, az énekesnő szintén, Zanót pedig hiába kalandozott el, semmit nem vett észre, azok sem látták őt, reménytelenül hosszúnak ígérkezett az este. Állófogadás lesz a végén, de

VIDA GÁBOR (1968, Kisjenő) író, szerkesztő. A kolozsvári BBTE magyar–francia szakán végzett. 1993-ban az Éber című egyetemi lap szerkesztője. 1994-ben szerez diplomát, azóta Marosvásárhelyen él. A Látó szépirodalmi folyóirat prózarovatának szerkesztője. Legutóbbi kötete: Egy dadogás története (regény, Magvető Könyvkiadó, 2017). 2017-ben Déry Tibor-díjat kapott.

hogy a vége mikor, azt senki nem tudta, azt sem, hogy majd az állófogadás kellős közepén a szakállas és kopasz férfi leül a zongorához, a fiatal nő pedig a zongora mellett fog állni.

Zanót szájában megállt a falat. Éppen elmagyarázta valaki, miként kell enni az osztrigát. Türelmes volt az illető, pontos, elnéző, kissé leereszkedő. Bizáncban a kaviár a szegények eledele volt, ez is el szokott hangzani ilyen alkalmakkor, és hogy a szarvasgomba meg a disznók vagy a kutyák... Tudjuk, a legfinomabb és ínycsiklandó falatok hajszálnyira állnak a mocsktól, a drága sajtok, a nemes italok, az érlelt húsok tulajdonképpen a rothadás egy még éppen elfogadható állapotában tartózkodnak. Dolgoztam konzervgyárban és vágóhídon, szokta mondani ilyenkor, és ritkán találkozott olyan emberrel, aki rálicitált volna, de azt sem értette, miért ilyenkor, miért egy rangos fővárosi fogadáson kell ezekről beszélni. Neki már elnézik, hogy nem hord szmokingot, bár igazság szerint ebben az öltözékben nem is volna szabad ilyen társaságban mutatkoznia, ebben a viseltes tweed zakóban. Tavaly is ez volt rajta, legalább jó füstös. Igyekszik mindenki lezsért játszani, de már nem megy. Egy szint fölött nincs lezserség meg inkognitó. Az amerikai elnök zsebre tett kézzel fogadja azt, akivel bizalmas, de melyik keze van a zsebben, ki tudja ezt? Amikor a politikusok meg az úrgazdagok piros vagy lila zakót kezdtek hordani, egyszer gonoszul odaszólt egy főembernek, hogy: pincér! Nem rakták ki, de egy pillanatra megfagyott a hangulat. A pincér szmokingot viselt, és mosolygott rá. A harmadik pohár pezsgő vagy Armagnac után persze nyugodtan letéphetné magáról a csokornyakkendőt, belerángathatná a legszebb fiatal hölgyet a kerti medencébe, talán még csak orrba se vernék. Erről mindig az öregapja szokott eszébe jutni, aki egy százéves fotón alföldi csikósruhában feszít a komájával együtt, és mintha Kosztolányitól kértek volna kölcsön az alkalomra csokornyakkendőt. Viselkedj, barátom, viselkedj, mondta magának, és lenyelt egy osztrigát. Fog ez menni.

A zongorista kinyúlt pulóvert hordott, fekete nadrágot, tornacipőt, és nem volt zokni a lábán. Az énekesnő ruhája egy kissé elnyútt volt, zsákszerű, valamilyen erős, durva rostból, és mintha nem rá szabták volna, de egy igen tarka és finom keleti kendőt csavargatott a nyakán, vállán, csillogott és villogott minden mozdulatra. Ki fog lépni a cipőjéből, gondolta Zanót, vagy remélte. Utálok az osztrigát, de hát annyi mocskot megettem már, a legfinomabb gorgonzola olyan szagú, mint Szent Illés napján a havasi juhász lábán a nejlonzokni. Ezt legszívesebben az énekesnőnek mondta volna, aki egészen hosszú másodpercekig várt, hátha csillapodik a terem lármája, de mindenki habzsolt, szürcsölt, nyelt, karattyolt, nyüsletett. Minden lármában jön egy szünet, amikor egyszerre hallgat el mindenki, abbamarad a csörömpölés, a zakatolás, a szuszogás. A zenészek ezt pontosan tudják, mert ők minden lármában hallják a csendet. És akkor a nő megszólalt. Ez nem énekhang, Zanót erre gondolt, és arra, hogy fáj. Mintha

a falak, a tárgyak vagy az emberek belsejéből szakadt volna ki az a hang, és nem a nő torkából. Az arca pedig olyan volt, mint aki szül, vagy haldoklik. Egyetlen mondat volt az ének. Kedvesem, körülbelül ezt jelentette, és azt is, hogy szeretlek, mert én a szívemből szültelek, megöllek, mert, mert szeretlek, és ezek nem szavak voltak, hanem csak hangok, amelyek a gyomor legmélyéről jöttek, vagy nem is lehet tudni, honnan pontosan. El volt rontva az este. A kaviár, az osztriga, a franciasaláta és a legfinomabb italok együttese már nem ért semmit. Látta Zanót lehullni a villájáról azt a kicsi fekete bogyót, amiről azt hitte, kaviár, de mikor utánanyúlt, és a világos nadrágon elkapta, kiderült, hogy áfonya. Kedvesem, mondta gyűlölködve, és belenyomta a szövetbe.

Amit a zongorista játszott, annak az énekhez semmi köze nem volt. Ilyen zene nincs, mondta Zanót. Hallotta maga körül a csendet, és azt, ahogy az áfonyaszem elroppant a nadrágján, egy kicsit összerándult mindenki, zöld lett vagy kék. A nő üvöltött, a zongorista csapkodott, a dohányfüst megállt a hatalmas kristálycsillár alatt, ami talán azon gondolkozott, hogy le fog-e hullni, vagy mégsem. A következő pillanatban Zanót arra eszmélt, hogy elfogyott az étel, és már egyetlen palackban sincs ital. Fogadásokra akkoriban enni jártak az emberek, még senki nem szokott hozzá, hogy legközelebb is lesz minden, politikusok és vállalkozók meg akadémikusok versenyt zabáltak, öröm volt nézni. De akkor már az asztalon is táncoltak. Már hogyan tudnál, mondta az énekesnő, és vitte Zanótot magával a fehér abroszon, mintha csak a sivatag lenne, ahol majd örökre eltűnnek.

Mit játszszak még, kérdezte a zongorista, mikor láthatóan elfáradt, mert öreg volt, sokat ivott és dohányzott, meg egy kicsit már unta a rumlit. Pillanatra csend lett, és Zanót megszólalt: Chopint. Nem tudok, mondta a zongorista csendesen, mint aki valóban nem tud. Majd én, mondta a nő. És Zanót megérezte a gyomrában azt a hangot, nem is a gyomrában, hanem valahol mélyebben, a gerincében, a föld alatt, mint amikor a rengések jönnek, és recseg-ropog minden, imbolyog. Impromptu, mondta a nő, és Zanóra pillantott.